

УДК 349.42:631.54

К.Б. САКАДЖИ, Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого

ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ОСНОВНИХ КАТЕГОРІЙ У СФЕРІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ РОСЛИН

Ключові слова: захист, сільськогосподарські рослини, хімічні засоби, агротехнічні засоби, біологічні засоби, нормативно-правове забезпечення

З трьох глобальних проблем, що стоять на сьогодні перед людством: енергетичної, продовольчої та природоохоронної, дві останні безпосередньо торкаються сільськогосподарського виробництва, зокрема галузі рослинництва. Особливо це стосується збереження та підвищення якості рослинної продукції, загрозу для якої створює розповсюдження шкідників і хвороб рослин. До того ж, поширення останніх може завдати значної шкоди не лише рослинництву в цілому, але й життю та здоров'ю людини.

Саме тому, в сучасний період важливим є належним чином сформована галузь захисту сільськогосподарських рослин. Актуальною є проблема визначення та розкриття сутності основних категорій галузі захисту сільськогосподарських рослин, що дозволить окреслити коло тих суспільних відносин, що входять до сфери даного дослідження, а також вдосконалити теоретичні положення аграрного права.

Окремі питання розкриття і визначення сутності основних категорій досліджуваної сфери висвітлювалися в роботах таких науковців, як В.М. Писаренко, М.В. Писаренко [1], І.Д. Примаць [2], К.О. Яремчук [3], М.М. Мельников [4]. та ін. Однак дослі-

дження зазначених науковців лише фрагментарно торкалися проблеми визначення сутності основних категорій у сфері застосування засобів захисту сільськогосподарських рослин, зважаючи на що розкриття порушених питань становить значну наукову новизну. Тому мета даної статті – детальне тлумачення основних категорій досліджуваної сфери та характеристика особливостей їх нормативного закріплення. Її новизна полягає у визначенні категорії застосування засобів захисту сільськогосподарських рослин.

Отже, характеризуючи поняття «застосування засобів захисту сільськогосподарських рослин», для початку зупинимось на визначенні поняття *сільськогосподарські рослини*. Взагалі, під *рослинами* розуміють організми, які живляться неорганічними речовинами повітря та ґрунту, є однією з форм існування живої матерії на землі та разом із тваринними організмами належать до живої природи [5, с.350]. Далі розглянемо, як поняття «*рослини*» закріплюється в нормативних джерелах.

Так, наприклад, у ст.1 Міжнародної конвенції про захист рослин від 06.12.1951 р. [6] (Україна приєдналась до вищеназваної конвенції в 2006 році, відповідно до Указу Президента України від 31.05.2006 р. № 81 «Про приєднання України до Міжнародної конвенції про захист рослин»), під *рослинами* розуміють живі рослини і частини рослин, у тому числі насіння і зародкову плазму. Отже, у названій Конвенції, визначення поняття «*рослини*» подано в широкому розумінні. Інакше сутність досліджуваної дефініції закріплено в ст.1 Закону України «Про карантин рослин» від 30.06.1993 року № 34 [7], а саме: *рослини* – це рослини та їх частини, у тому числі насіння, частини живих рослин, фрукти, овочі, бульби, бульбоцибулини, цибулини, кореневища, зрізані квіти, гілля з пагонами і листям, зрізані дерева, культури рослинних тканин, крім тих, до яких застосовується метод заморожування або термообробки.

У свою чергу, до *сільськогосподарських*

рослин відносять зернові колосові, просо та сорго, гречка, рис кукурудза, зернобобові культури, цукрові буряки, зернобобові культури, тощо [2, с.369]. Також існує інша класифікація названих рослин. Їх поділяють на: 1) *зернові* (хлібні та круп'яні (озимі: пшениця, жито, ячмінь, кукурудза, рис, просо)); 2) *зернові бобові* (горох, сочевиця), 3) *корнеплоди* (цукровий буряк, кормовий буряк); 4) *жирномасні культури* (соняшник, рапс) [8, с.15].

Надалі надамо визначення сутності поняття «захист рослин». «Захист» у загальному розумінні – це оборона, охорона когось, чогонбудь від небезпечних дій [9 с.360]. Звідси, в широкому розумінні, *захистом рослин* вважається комплексна система заходів в сільському та лісовому господарстві щодо запобігання та усунення шкоди, яка заподіяна рослинам, шкідниками та хворобами та ґрунтується на поєднанні різних методів і засобів [8, с.24.]. Також *захист рослин* виступає як комплексна наукова дисципліна, яка вивчає шкідливі для рослин організми та різноманітні методи та прийоми боротьби з ними [8, с.25]. З державних стандартів «ГОСТ 21507-76» 1932 р. та ГОСТ 21507-81» 1981 р., що присвячені захисту рослин, убачається, що «захист рослин» - «це розділ прикладної біології, що розробляє теоретичні основи й методи запобігання та зниження втрат шкідливих організмів, а також розділ сільськогосподарського виробництва, що здійснює застосування цих методів» [3 с.148]. Але більш конкретне тлумачення поняття «захист рослин» надається у ст.1 Закону України «Про захист рослин» [10], згідно якої це комплекс заходів, спрямованих на зменшення втрат урожаю та запобігання погіршенню стану рослин сільськогосподарського та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників, рослинності закритого ґрунту, продукції рослинного походження через шкідників, хвороби і бур'яни.

Тому, на підставі вищевикладеного, ви-

значимо, що під *захистом сільськогосподарських рослин* можна розуміти комплексну систему заходів, яка спрямована на запобігання та боротьбу з різноманітними шкідниками, хворобами та шкідливими організмами сільськогосподарських рослин і ґрунтується на взаємодії різних методів захисту сільськогосподарських рослин. Вищеназвана система заходів, як вбачається, включає до себе поєднання різних методів і засобів захисту сільськогосподарських рослин, які слід розглянути детальніше.

В загальному розумінні, «метод» – це спосіб пізнання, виконання чогось, або це прийом або система прийомів, що застосовуються в будь-якій сфері діяльності [5, с.135]. А під «засобом» розуміється прийом, спеціальна дія, що уможливує здійснення, досягнення чогонбудь [9, с.184]. На перший погляд, ці поняття є дещо схожими, але можна зробити висновок, що засіб є складником методу. Підтвердження цьому знаходимо в тлумаченні таких понять, як «методи захисту сільськогосподарських рослин» та «засоби захисту сільськогосподарських рослин».

Отже, відповідно до статті 1 Закону України «Про захист рослин», *методи захисту сільськогосподарських рослин* – це способи, за допомогою яких здійснюється захист рослин (організаційно-господарські, агротехнічні, селекційні, фізичні, біологічні, хімічні та інші). А *засоби захисту сільськогосподарських рослин*, в свою чергу, визначаються як препарати, які вміщують одну або декілька діючих речовин і використовуються з метою захисту рослини або продукції рослинництва від шкідливих організмів та знищення небажаних рослин або окремих частин рослин.

Для більш детального тлумачення категорії *застосування засобів захисту сільськогосподарських рослин*, проаналізуємо основні методи, які сьогодні науково обґрунтовані в галузі захисту сільськогосподарських рослин. Отже, всі існуючі способи боротьби з шкідниками, що застосовуються для захисту

рослин, відповідно до приписів ст.1 Закону України «Про захист рослин», групують за такими видами, як агротехнічний, механічний, фізичний, біологічний, хімічний.

Отже, зупинимось на короткій характеристиці вищезгаданих методів захисту сільськогосподарських рослин, розпочинаючи з характеристики агротехнічного методу.

Агротехнічний метод характеризується тим, що на існуючих зональних інтегрованих системах захисту заходи агротехнічного характеру діють тривалий час і сприятливо впливають на загальний фітосанітарний стан агробіоценозу (біоценоз, який склався на сільськогосподарських угіддях, або іншими словами це історично складене спільнота рослин, тварин та мікроорганізмів, які забезпечують кругообіг речовин і здатна до самовідновлення [4, с.6].

Це відносно прості заходи, які як правило, є невід'ємною складовою частиною технології обробітку ґрунту та догляду за посівами в період вегетації і дають змогу захищати урожай від комплексу шкідливих організмів без тотального застосування пестицидів. Захисна функція агротехнічних заходів виявляється у запобіганні масовому розмноженню багатьох шкідників, обмеженні розвитку хвороб, знищенню бур'янів, а також у реалізації сортових властивостей, стійкості проти ураження паразитичними мікроорганізмами та конкурентоспроможності культурних рослин у використанні поживних елементів і вологи.

Головну роль у створенні несприятливих для життєдіяльності шкідливих організмів умов відіграють такі заходи: вирощування сільськогосподарських рослин у сівозміні, обробіток ґрунту, удобрення, зрошення, підготовка насіння, строки сівби. Поряд із цим, сьогодні відсутнє конкретне нормативне закріплення вищезгаданого методу. Спробою нормативного закріплення агротехнічних заходів боротьби проти шкідників сільськогосподарських рослин ще за радянських часів

було прийняття таких нормативних актів, як постанова РНК СРСР від 25.04.1932 р. «О мероприятиях по борьбе с потерями в полеводстве от вредителей и болезней сельскохозяйственных культур и при перезимовке озимых» та Указ Президії Верховної Ради УРСР від 26.05.1962 р. «Про посилення боротьби з бур'янами» [11]. Отже, сьогодні агротехнічний метод є комплексом певних агротехнічних заходів у захисті сільськогосподарських рослин, який застосовується в тій чи іншій мірі, але, на жаль, фактично відсутнє належне нормативне закріплення вищезгаданого методу.

Далі зупинимось на характеристиці так званих «примітивних» методів захисту рослин від шкідників, але, які в деяких випадках є достатньо дієвими способами. Це *механічний* та *фізичний* методи захисту сільськогосподарських рослин. *Механічний* спосіб боротьби спрямований на безпосереднє знищення шкідників. До нього належать ручне збирання й подальше знищення вказаних об'єктів, ловильні пояси, пастки-перешкоди. Цей метод має лише певне значення на присадибних ділянках, є досить застарілим і примітивним. На сьогодні його майже не застосовують у боротьбі з шкідниками сільськогосподарських рослин й законодавчо він не закріплений.

Натомість у сільськогосподарському виробництві широко використовують лише *фізичний метод*, суть якого полягає в тому, що шкідливих комах знищують дією високих або низьких температур. У сушарках при температурі + 55 град. кліщі, зерновики, комірні довгоносики та інші шкідники гинуть протягом 20-30 хв. Такий засіб доцільний для очищення продовольчого зерна від шкідників, тому що хімічні заходи тут не гожі. Очищення зерна на очищувальних машинах – чудовий засіб боротьби зі шкідниками зерна в сховищах [11, с.63]. Сьогодні цей метод є досить розповсюдженим і ефективним у застосуванні [12]. Фізичний метод було нормативно закріплено лише в постанові РНК

СРСР від 28.01.1934 року «Про заходи щодо боротьби з шкідниками зерна на елеваторах, складах і млинах» [13], а в сучасному законодавстві він лише згадується в ст.1 Закону України «Про захист рослин».

Головними і розповсюдженими сьогодні в сільському господарстві України методами боротьби з шкідниками і хворобами рослин виступають *біологічний* та *хімічний*, що за своєю природою є антиподами один одному.

Біологічний метод боротьби з шкідниками і хворобами рослин передбачає використання живих організмів або продуктів їх життєдіяльності з метою зменшення чисельності та згубності шкідливих організмів і створення сприятливих умов для діяльності корисних видів агропроцесів. Послідовне накопичення наукових даних щодо біометоду почалось на початку XVII століття. Наукові дослідження біометоду пов'язані з ім'ям І.І. Мечникова, який відкрив збудників грибкових і бактеріальних хвороб хлібного жука. Нині в галузі біометоду основну увагу приділяють вивченню умов, що визначають ефективність природних ворогів шкідливих організмів і розробці методів спрямованого регулювання взаємовідносин між ними. У 70-ті роки в Україні було відкрито 13 біофабрик та близько 300 біолабораторій для масового розведення трихограми та напрацювання інших біологічних засобів і широкого застосування біологічного методу захисту рослин в сільському господарстві [1, с.43-44]. І до тепер в Україні використовують біометод у поєднанні з хімічним методом боротьби з шкідниками, як комплексний інтегрований захист сільськогосподарських рослин. Згідно з даними Галузевої програми «Захист рослин 2008-2015», біологічний метод не потребує значних фінансових витрат і, головне, біологічні засоби можуть виробляти в достатній кількості біофабрики і біолабораторії України. Основну частку у використанні біологічних засобів (біля 80 %) постійно займала трихограма, яка стримує розви-

ток і поширення лускокрилих шкідників у посівах сільськогосподарських культур.

Окрім вищеназваної галузевої програми, в рамках нормативного закріплення біологічного методу, на сьогодні слід назвати передусім Закон України «Про захист рослин», приписи якого чітко визначають біологічний метод як один з основних методів захисту сільськогосподарських рослин, які безпосередньо застосовуються в Україні. Йдеться про біологічний метод і в таких підзаконних нормативно-правових актах, як «Державні санітарні правила проектування, упорядкування та експлуатації виробництва біологічних засобів захисту рослин та стимуляторів росту рослин у виробничих біолабораторіях та біофабриках», затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20.08.1997 року [14] та «Тимчасове положення про державні випробування та реєстрацію хімічних, біологічних засобів захисту, феромонів та регуляторів росту рослин і добрив в Україні», затверджене наказом Укрдержхімкомісії від 24.07.1995 року [15]. Як бачимо, нормативне закріплення вищезгаданого методу залишається на неналежному рівні.

Далі зупинимось на достатньо розповсюдженому, досить дієвому і давно відомому так званому *хімічному методу* захисту сільськогосподарських рослин. У комплексі заходів щодо захисту сільськогосподарських культур від шкідників хімічному методу поки ще належить провідне місце. Він побудований на використанні отруйних речовин, які потрапляючи різними шляхами в організм шкідливих комах, призводять їх до загибелі. Цей метод надто ефективний, може застосовуватися практично на всіх культурах проти багатьох шкідників, зокрема тих, що знаходяться у важкодоступних місцях та розмножуються у великій кількості.

У сільському господарстві різних країн використовуються багато різних хімічних засобів захисту рослин. Проте, загальноприйнятою в світовій практиці збірною на-

звою хімічних засобів захисту рослин, вважається *пестициди*. Згідно ст.1 Закону України «Про пестициди і агрохімікати» [16], вони визначаються як токсичні речовини, їх сполуки або суміші речовин хімічного чи біологічного походження, призначені для знищення, регуляції та припинення розвитку шкідливих організмів, внаслідок діяльності яких вражаються рослини, тварини, люди і завдається шкоди матеріальним цінностям, а також гризунів, бур'янів, деревної, чагарникової рослинності, засмічуючих видів риб.

Пестициди класифікуються за метою призначення, хімічною дією, характером дії на шкідливі організми та рослини. Залежно від об'єктів застосування пестицидні засоби поділяються на низку груп. А саме:

- *інсектициди* – для захисту рослин від шкідливих комах;
- *акарициди* – для захисту від шкідливих рослиноїдних кліщів;
- *інсектоакарициди* – для захисту рослин одночасно від шкідливих комах і кліщів;
- *афіциди* – для знищення попелиць;
- *нематоциди* – для захисту рослин від шкідливих нематод;
- *ліматоциди* – для захисту від слимаків;
- *родентоциди* – для боротьби з шкідливими гризунами;
- *фунгіциди* – для захисту рослин від грибкових захворювань;
- *бактерициди* – для боротьби зі бактеріальними хворобами;
- *гербіциди* – для боротьби зі шкідливою трав'яною рослинністю (бур'янами);
- *аборциди* – для знищення деревинної або чагарникової рослинності;
- *альгіциди* – для знищення водоростей [11, с.54].

Наведена класифікація хімічних засобів за об'єктами застосування досить умовна, тому що багато з них характеризуються універсальною дією проти різних груп шкідливих організмів.

Правове регулювання застосування хіміч-

ного методу захисту сільськогосподарських рослин здійснюється приписами таких нормативно-правових актів, як: Закони України «Про пестициди і агрохімікати» від 02.03.1995 р., від 01.06.2000 р. «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» [17], постанови Кабінету Міністрів України від 04.03.1996 р. № 295 «Про порядок проведення державних випробувань, державної реєстрації та переєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні» [18], від 18.09.1995 р. «Про порядок одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами» [19], від 27.03.1996 р. № 354 «Про порядок вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них» [20], Указ Президента України від 02.12.1995 р. № 1118/95 «Про суцільну паспортизацію земель сільськогосподарського призначення» [21] наказ Державного комітету з питань регуляторної політики та підприємництва України та Міністерства промислової політики України від 31.01.2006 року «Про затвердження ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва пестицидів та агрохімікатів (тільки регуляторів росту рослин)» [22] тощо.

Викладене свідчить, що саме нормативне закріплення застосування хімічного методу захисту сільськогосподарських рослин, на сьогодні, залишається достатньо обґрунтованим і чітко визначеним, на відміну від інших методів, перерахованих вище.

На основі вищевикладеного спробуємо визначити, що саме входить до складу поняття *застосування засобів захисту сільськогосподарських рослин*. Це такі складники: а) запровадження комплексу заходів (оцінка агрофону і фітосанітарного стану поля, стану і ступеню загрози від шкідливих організмів;

б) агротехнічні заходи (попередній обробіток ґрунту, внесення добрив); в) обстеження стану посівів, прогноз розвитку шкідників і хвороб) на конкретно визначеній ділянці поля, особами, які мають відповідний допуск (посвідчення) на право роботи, пов'язаної із застосуванням засобів захисту сільськогосподарських рослин та отримали дозвіл (ліцензію) на право заняття господарською діяльністю з виробництва й торгівлі пестицидами й агрохімікатами за допомогою спеціальних технічних засобів застосування (спеціальні машини, механізми та пристрої для обробки об'єктів пестицидами та внесення органічних і мінеральних добрив), г) внесення препаратів, які вміщують одну або декілька діючих речовин (пестициди, агрохімікати відповідно після проведення державних випробувань, реєстрації, та внесення до спеціального переліку препаратів дозволених до застосування). Засоби захисту сільськогосподарських рослин застосовуються з метою захисту названих рослин, продукції рослинництва від хвороб, шкідливих організмів та знищення небажаних рослин або окремих частин рослин.

Тобто, застосування засобів захисту сільськогосподарських рослин це: 1) оцінка агрофону і фітосанітарного стану поля, 2) агротехнічні заходи, 3) безпосередньо застосування хімічних та інших засобів захисту сільськогосподарських рослин.

Іншими словами, під категорією «застосуванням засобів захисту сільськогосподарських рослин», слід розуміти запровадження в ужиток комплексної системи засобів захисту сільськогосподарських рослин для боротьби з шкідниками, хворобами та шкідливими організмами з метою зменшення втрат врожаю та запобігання погіршення стану сільськогосподарських рослин.

Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки:

Аналіз таких понять, як «сільськогосподарські рослини», «захист сільськогосподарських рослин», «методи захисту сільськогосподарських рослин», «засоби захисту сільськогосподарських рослин» дозволив визначити категорію *«застосування засобів захисту сільськогосподарських рослин»*, як запровадження в ужиток комплексної системи засобів захисту сільськогосподарських рослин для боротьби з шкідниками, хворобами та шкідливими організмами з метою зменшення втрат врожаю та запобігання погіршення стану сільськогосподарських рослин.

У законодавстві України закріплені основні методи захисту сільськогосподарських рослин, зокрема у ст.1 Закону України «Про захист рослин» такі як: агротехнічні, фізичні, біологічні, хімічні, та інші. Але, вищезазначений перелік не є вичерпним і відрізняється від науково обґрунтованих видів методів захисту сільськогосподарських рослин.

Найбільшої регламентації здобув хімічний метод захисту сільськогосподарських рослин (елементи, правила застосування хімічних засобів), а щодо інших методів, то вони є лише окремими заходами, які в комплексі з хімічним методом захисту становлять досить ефективну і дієву систему в боротьбі з шкідниками і хворобами сільськогосподарських рослин. Проте залишаються недостатньо врегульованими відносини в сфері застосування агротехнічного, біологічного методів захисту сільськогосподарських рослин.

Також пропонуємо доповнити новою частиною (абзацем) ст.1 Закону України «Про захист рослин» в якому слід закріпити наведене вище поняття *«застосування засобів захисту сільськогосподарських рослин»*.

Основними перспективами подальших наукових розвідок в межах тлумачення сутності основних категорій застосування засобів захисту сільськогосподарських рослин може бути: дослідження питань правового регулювання забезпечення екологічної безпеки навколишнього природного середовища при застосуванні хімічного методу захисту сільськогосподарських рослин, а також вдоскона-

лення існуючих засобів захисту сільськогосподарських рослин та впровадження нових, більш дієвих і безпечних як для людей, так і навколишнього природного середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Писаренко В. М. Захист рослин. Фітосанітарний моніторинг: методи захисту рослин. Інтегрований захист рослин / В. М. Писаренко, М. В. Писаренко. – К. : Істина, 2006. – 180 с.
2. Довідник з гербології : навч. посібник / за ред. І. Д. Примака. – К. : Кондор, 2006. – 368 с.
3. Яремчук К. О. Інститут захисту рослин: ретроспектива і сучасність / К. О. Яремчук // Південноукраїнський правничий часопис. – 2009. – № 2. – С. 147–150
4. Химические средства защиты растений : справочник / за ред. Н. Н. Мельникова, К. В. Новожилова. – М. : Химия, 1980. – 120 с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.
6. Международная конвенция по защите растений : от 06.12.1951 // Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР с иностранными государствами, выпуск XVII и XVIII. - М., 1960. – С. 374–384.
7. Закон України «Про карантин рослин» : від 30.06.1993 р., № 34 // ВВР України. – 1993. – № 34. – Ст. 352.
8. Большой энциклопедический словарь: Сельское хозяйство / под ред. В. К. Месяц. – М., 1998. – 655 с.
9. Тлумачний словник сучасної української мови: Загальноживана лексика: Близько 60 000 слів / за заг. ред. проф. В. С. Калашника. – Х. : ФОП Співак Т. К., 2009. – 780 с.
10. Закон України «Про захист рослин» : від 14.10.1998 р., № 180-XI // ВВР України. – 1998. – № 50–51. – Ст. 310.
11. Указ Президії Верховної Ради УРСР «Про посилення боротьби з бур'янами» : від 26.04.1962 р. // ВВР УРСР. – 1962. – №16. – Ст. 204.
12. Круть М. В. Основи захисту рослин від шкідників / М. В. Круть. – К., 1997. – 112 с.
13. Постанова РНК СРСР «Про заходи щодо боротьби з шкідниками зерна на елеваторах, складах і млинах» : від 28.01.1934 р., № 382 // СЗ СРСР. – 1934. – № 12. – Ст. 80.
14. Наказ Мін-ва охорони здоров'я України «Про затвердження державних санітарних правил проектування, упорядкування та експлуатації виробництва біологічних засобів захисту рослин та стимуляторів росту рослин у виробничих біолабораторіях та біофабриках» : від 20.08.1997 р., № 254а.
15. Наказ Укрдержхімкомісії «Про затвердження Тимчасового положення про державні випробування та реєстрацію хімічних, біологічних засобів захисту, феромонів та регуляторів росту рослин і добрив в Україні» : від 24.07.1995 р., № 234/770.
16. Закон України «Про пестициди і агрохімікати» : від 02.03.1995 р., № 86/95 // ВВР України. – 1995. – № 14. – Ст. 91.
17. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» : від 01.06.2000 р. // ВВР України. – 2000. – № 36. – Ст. 299.
18. Про порядок проведення державних випробувань, державної реєстрації та переєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні / затв. Постановою Кабінету Міністрів України : від 04.03.1996 р., №295 // Офіц. вісн. України. – 1996. – № 50. – Ст. 1742.
19. Порядок одержання допуску (посвідчення), на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами / затв. Постановою Кабінету Міністрів України : від 18.09.1995 р., №746 // Офіц. вісн. України. – 1995. – № 90–92. – Ст. 1332.
20. Порядок вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або

заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них / затв. Постановою Кабінету Міністрів України : від 27.03.1997 р., № 354 // Офіц. вісн. України. – 1997. – № 32–33. – Ст. 180.

21. Указ Президента України «Про суцільну агрохімічну паспортизацію земель сільськогосподарського призначення» : від

02.12.1995 р., № 1118/95.

22. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з виробництва пестицидів і агрохімікатів (тільки регуляторів росту рослин) / затв. наказом Мін-ва промислової політики : від 31.01.2006 р., №144/12018 // Офіц. вісник України. – 2006. – № 9. – Ст. 566.

Сакаджі К. Б. Проблеми нормативного закріплення основних категорій у сфері застосування засобів захисту сільськогосподарських рослин / К.Б. Сакаджі // Форум права. – 2010. – № 3. – С. 388–395 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-3/10ckbzcr.pdf>

Проаналізовано основні категорії застосування засобів захисту сільськогосподарських рослин, розглянуто їх правове регулювання. Розкрито поняття застосування засобів захисту сільськогосподарських рослин і запропоновано доповнити новою частиною (абзацем) ст.1 Закону України «Про захист рослин», в якому слід закріпити вищеназване поняття.

Сакаджі К.Б. Проблемы нормативного закрепления основных категорий в сфере применения средств защиты сельскохозяйственных растений

Проанализированы основные категории применения средств защиты сельскохозяйственных растений, рассмотрено их правовое регулирование. Раскрыто понятие применения средств защиты сельскохозяйственных растений и предложено дополнить новой частью (абзацем) ст.1 Закона Украины «О защите растений», в которой следует закрепить вышеназванное понятие.

Sakadjy K.B. Problems of the Normative Fixing of Basic Categories in the Field of Application of Facilities of Defense of Agricultural Plants

The basic categories of application of facilities of defense of agricultural plants where analyzing, their legal adjusting is considered. The concept of application of facilities of defense of agricultural plants is exposed and it is suggested to complement new part (indentation) in the item of a part 1 of the Law of Ukraine «About defense of plants», in which it is necessary to fasten this concept.